

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 430/2023-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou V4 JURISTIC group, s. r. o., Furdekova 16, Bratislava, IČO 50 192 205, konajúcou prostredníctvom advokátky a konateľky Mgr. Adriany Katovej, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 164/2022 z 30. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. marca 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 až 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 164/2022 z 30. novembra 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka sa na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) ako žalobkyňa domáhala proti trom žalovaným fyzickým osobám nahradenia prejavu vôle uzavrieť kúpnu zmluvu. Okresný súd rozsudkom č. k. 32 C 3/2020-116 z 10. júna 2021 žalobu zamietol. Okresný súd považoval za preukázané, že sťažovateľka a žalovaní sú podieloví spoluvlastníci dotknutej nehnuteľnosti. Žalovaní písomným podaním z 15. mája 2019 oznámili ostatným spoluvlastníkom, a teda aj sťažovateľke, záujem predať svoj spoluvlastnícky podiel a ponúkli im na využitie predkupné právo k ich spoluvlastníckym podielom. Sťažovateľka si písomným podaním z 24. júna 2019 uplatnila svoje predkupné právo. Sťažovateľka 8. januára 2020 zložila do notárskej úschovy peňažné prostriedky určené na vyplatenie kúpnej ceny. Okresný súd vyvodil, že sťažovateľka prijala ponuku od žalovaných 24. júna 2019, k márnemu uplynutiu lehoty na vyplatenie ponúkanej nehnuteľnosti v zmysle § 605 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník

v znení neskorších predpisov došlo 25. augusta 2019. Kúpna cena bola u notára zložená až 8. januára 2020. Uplynutím lehoty na vyplatenie kúpnej ceny došlo k zániku práva. Medzi stranami sporu navyše neboli uzatvorené kúpne zmluvy.

3. Na odvolanie sťažovateľky Krajský súd v Prešove potvrdil rozsudok okresného súdu. Doplnil, že samotným vyhlásením o prijatí ponuky nedochádza k účinnému prijatiu ponuky, oprávnený spoluvlastník musí ponúknutú vec aj vyplatiť v zákonnej lehote dvoch mesiacov. Táto lehota má povahu preklúzie, jej uplynutím dochádza k zániku práva. Sťažovateľka sa v odvolacom konaní domáhala aj zmeny žaloby jej rozšírením, a to určením, že žalovaní nespĺňajú podmienky oprávnenej držby. K návrhu na zmenu žaloby odvolací súd uviedol, že takáto zmena nie je v odvolacom konaní možná. Navyše sťažovateľka spochybňovala držbu žalovaných k spoluvlastníckym podielom, ktoré neboli predmetom ich ponuky na predaj.

4. Sťažovateľka napadla rozsudok odvolacieho súdu dovolaním, ktorého dôvodnosť oprela o nesprávne právne posúdenie, ako aj o existenciu väd zmätočnosti.

5. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) bola založená na úvahe, že sudy nižších stupňov nereagovali na jej námietky týkajúce sa spôsobu nadobudnutia spoluvlastníckych podielov žalovaných prostredníctvom vydržania. Okrem toho súd prvej inštancie vykonal dokazovanie bez účasti právneho zástupcu sťažovateľky, odvolací súd rozhodol bez nariadenia pojednávania bez súhlasu procesných strán. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo nielen nesprávne, ale aj arbitrárne. Nesprávne právne posúdenie malo spočívať v odklone od ustálenej rozhodovacej praxe v súvislosti so skúmaním titulu nadobudnutia vlastníctva procesných strán, najmä ak ide o vydržanie s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 22 Cdo 352/2004 z 28. apríla 2004.

6. Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie podané sťažovateľkou odmietol ako neprípustné. Konštatoval, že oba rozsudky súdov nižších inštancií sú odôvodnené riadnym a zrozumiteľným spôsobom. Právne závery odvolacieho súdu, zohľadňujúc vykonané dokazovanie, sú vzhľadom na predmet sporu vymedzený sťažovateľkou dostatočné. Sťažovateľka bola v spore o nahradenie vyhlásenia vôle uzavrieť kúpnu zmluvu neúspešná z dôvodu nevyplatenia kúpnej ceny včas. Ak sťažovateľka argumentovala spôsobom nadobudnutia spoluvlastníckych podielov žalovaných vydržaním, ktoré podľa nej nemalo spĺňať zákonné predpoklady, ide vo vzťahu k predmetu sporu o nepodstatný argument, resp. sťažovateľka si protirečí, ak na jednej strane má záujem o odkúpenie spoluvlastníckych podielov a na strane druhej spochybňuje spoluvlastnícke právo žalovaných.

7. K námietke o vykonaní dokazovania bez účasti jej právneho zástupcu dovolací súd uviedol, že táto skutočnosť zo spisu nevyplýva, na konkrétne pojednávanie sa mal právny zástupca dostaviť s oneskorením 10 minút, v tom čase nebolo vo veci vykonávané dokazovanie, okresný súd ďalej vykonával dôkazy už v prítomnosti jej právneho zástupcu, strany sporu mali priestor vyjadriť sa. K namietanému postupu odvolacieho súdu, ktorý rozhodol bez nariadenia pojednávania, uviedol, že v tomto prípade odvolací súd nemal povinnosť nariadiť pojednávanie, keďže sa v celom rozsahu stotožnil s výsledkami dokazovania, rovnako nešlo o vec dôležitého verejného záujmu (§ 385 ods. 1 CSP). Prípustnosť dovolania pre existenciu väd zmätočnosti nemožno odvíjať ani od tvrdeného nesprávneho právneho posúdenia.

8. K namietanému odklonu od ustálenej praxe dovolacieho súdu najvyšší súd konštatoval, že sťažovateľka neformulovala dovoláciu otázkou konkrétnym spôsobom a neoznačila ani žiadne rozhodnutie dovolacieho súdu, od ktorého sa mal odvolací súd odkloniť. Tvrdený odklon nebolo možné ani vyabstrahovať z textu podaného dovolania. Sťažovateľka síce poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky, avšak tieto rozhodnutia nepredstavujú ustálenú prax dovolacieho súdu. Dovolacie konanie navyše neslúži na revidovanie skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu podľa sťažovateľky zasahuje do jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie, a to z dôvodu, že dovolací súd:

a) v rámci hodnotenia prípustnosti a dôvodnosti dovolania neprihliadal na nezákonné nadobudnutie vlastníckeho práva žalovaných, ako aj na marenie uplatnenia si zákonného predkupného práva, ktorého sa žalovaní dopustili nedostavením sa na notárskom úrade v dohodnutom termíne 16. júla 2019. Vydržané spoluvlastnícke podiely ani neboli predmetom ponúkaných spoluvlastníckych podielov a k vydržaniu došlo po začatí konania, išlo o novotu v konaní, na ktorú sťažovateľka nemohla adekvátne reagovať. Okrem toho sa uskutočnil výsluch svedka, na ktorom sa právny zástupca sťažovateľky nemohol zúčastniť, nemohol klásť svedkom otázku;

b) z hľadiska nesprávneho právneho posúdenia sťažovateľka zastáva názor, že dovoláciu otázkou formulovala riadne, uviedla aj ňou navrhované právne riešenie a aj príslušné judikáty (nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 36/2010).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Podstatou podanej ústavnej sťažnosti je sťažovateľkou tvrdené porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorému v podstatnom zodpovedá aj právo na spravodlivé súdne konania podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľka namieta porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 až 8 dohovoru, čo je zjavne nesprávne označenie príslušných článkov dohovoru. V texte podanej ústavnej sťažnosti sťažovateľka označuje aj ďalšie články ústavy, resp. Listiny základných práv a slobôd.

11. Ústavný súd, riadiac sa petitom podanej ústavnej sťažnosti, ustálil predmet svojho prieskumu na namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorý sa podľa sťažovateľky s obsahom podaného dovolania nevysporiadal riadne a opomína dôležité argumenty sťažovateľky majúce rozhodujúci vplyv na vec samu.

12. K námietke sťažovateľky o neprihliadaní na nezákonný charakter vydržania spoluvlastníckych podielov žalovanými ústavný súd uvádza, že mu nie je zrejmá súvislosť tohto argumentu s prejednávanou vecou, ak navyše sama sťažovateľka uvádza, že ide o podiely odlišné od tých, ktoré mala záujem odkúpiť. Predmetom sporu bolo nahradenie prejavu vôle žalovaných uzavrieť kúpnu zmluvu. Aby sťažovateľka mohla účinne nadobudnúť vlastnícke právo k spoluvlastníckym podielom žalovaných, týmto musí svedčiť vlastnícke právo, o ktoré má sťažovateľka záujem.

Ak sťažovateľka spochybňuje ich vlastnícke právo, má k dispozícii podanie iného typu žaloby, pričom ale nie je zrejmé, kto by mal byť skutočným vlastníkom namiesto žalovaných.

13. Možno teda súhlasiť s názorom dovolacieho súdu o protirečivosti, resp. neopodstatnenosti uvedenej argumentácie sťažovateľky k veci samej, preto je akceptovateľné, ak ani súdy nižších stupňov týmto námietkam neprisudzovali relevanciu.

14. K namietanému mareniu výkonu predkupného práva sťažovateľky možno aplikovať záver dovolacieho súdu o zrozumiteľnosti dôvodov, pre ktoré nebola sťažovateľka úspešná v konaní o veci samej. Sťažovateľka nezložila finančné prostriedky na úhradu kúpnej ceny včas, preto došlo k zániku jej práva. Tvrdená skutočnosť, že žalovaní sa nedostavili k podpisu kúpnej zmluvy k notárovi, sama osebe neznemožnila sťažovateľke, aby vyplatila žalovaných spoluvlastníkov včas v rámci dvojmesačnej lehoty.

15. Dovolací súd k tejto časti výslovné stanovisko nezaujal, avšak v podanom dovolaní je tento argument použitý skôr okrajovo a sťažovateľka zvyrazňuje už uvádzané nezákonné vydržanie žalovaných. Vzhľadom na obsah a význam tejto argumentácie vo vzťahu k predmetu konania možno preto akceptovať tvrdenie najvyššieho súdu o zrozumiteľnosti dôvodov, pre ktoré nebola sťažovateľka úspešná v konaní o veci samej, ako odpoveď na túto argumentáciu vzťahujúcu sa na posúdenie prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

16. Námietka o vykonávaní výsluchov svedkov v neprítomnosti právneho zástupcu sťažovateľky je v podanej ústavnej sťažnosti opísaná iba všeobecne, pričom nie je zrejmé, k akým okolnostiam sa sťažovateľka chcela vyjadriť, resp. aké okolnosti chcela preukazovať, nie je zrejmý ani konečný dopad tohto nedostatku na samotný predmet konania. Dovolací súd identifikoval, že právny zástupca sťažovateľky sa na jedno z nariadených pojednávaní dostavil oneskorene, avšak rovnako nebolo zistené, že by sa z uvedeného dôvodu sťažovateľka nemohla účinne vyjadriť k vykonaným dôkazom, resp. urobiť vlastné návrhy na dokazovanie. Táto námietka sťažovateľky vzhľadom na jej neurčitosť nie je spôsobilá spochybniť záver dovolacieho súdu o tom, že nebol naplnený dôvod dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

17. Ústavný súd sa na účely posúdenia spôsobu formulovania dovolacej otázky oboznámil s textom podaného dovolania. V dovolaní sťažovateľka argumentačne od seba neoddelila uplatnené dovolacie dôvody. Obsahovo možno spochybňovanie právnych záverov súdov nižších inštancií nájsť v záverečnej časti, ktorá poukazuje na rozhodnutia českých najvyšších súdnych autorít týkajúcich sa nutnosti skúmať platnosť právneho úkonu, o ktorý žalobca opiera svoje vlastnícke právo. Ide teda o judikatúru vzťahujúcu sa na žaloby o určenie vlastníckeho práva a nesúvisiacu s problematikou uplatnenia predkupného práva a jeho zániku. Ani odkaz na nález ústavného súdu vo veci sp. zn. III. ÚS 36/2010 nesúvisí s konaním o veci samej, sťažovateľka ním preukazuje, že k porušeniu práva na spravodlivý proces môže dôjsť aj v dôsledku nesprávneho posúdenia skutkového stavu v jeho súvislostiach.

18. Záver najvyššieho súdu o nedostatočnom formulovaní dovolacej otázky s následkom odmietnutia dovolania pre jeho neprípustnosť je ústavne udržateľný a zodpovedá kvalite formulovania podaného dovolania nielen z formálneho, ale aj obsahového hľadiska.

19. Ústavný súd tak dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť,

na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

20. Keďže ústavná sťažnosť sťažovateľky bola odmietnutá ako celok už pri jej predbežnom prerokovaní, rozhodovanie o ďalších jej návrhoch v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu